

İSTİKLAL MARŞI VE MEHMET AKİF HAKKINDA VATAN TÜRKÜSÜ

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Çarşamba, 19 Mart 2014 08:28 -

Türkiye'nin yoğun gündemi nedeniyle İstiklal Marşı'nın kabul edilmişinin 93. yılı gölgede kaldı. Bu marş hakkında bazı ana noktaları sıralayacağım.

1. "Vatan Türküsü" sözünü, millî marş yarışmasını duyuran Hâkimiyeti Milliye gazetesinin 5 Ocak 1921 tarihli haberinde kullandığı çok yerinde bir ifadedir. Gazete bu marşın hece vezniyle yazılmasını ve "okuma yazma bilmeyen köylü kadın ve çocuklara varıncaya kadar bütün milletin dilinde çağrılmasını" önermekteydi. Bu dilek gerçekleşmemiştir. Yarışmaya katılan marş sözleri arasında hece vezniyle yazılanlar değil, aruz vezniyle yazılan İstiklal Marşı kabul edilmiş, bestesinden ötürü de herkes tarafından terennüm edilen bir marş olamamıştır. Buna rağmen İstiklal Marşı'nın coşturamadığı Türk yok gibidir.

2. Her millî marşın bir de özgün adı vardır. Türk millî marşının özgün adı İstiklal Marşı'dır. Marşın TBMM'nde kabul edildiği 1921 yılına kadar Avrupa ve Amerika ülkelerinin, Japonya'nın milli marşları vardı. İstiklal Marşı, kabul tarihi belli olan 132 marştan ilk 30'a girmektedir ki bu durum Türkiye'nin Asya ve Afrika ülkelerinden daha önce millî devletine kavuşmasıyla ilgilidir.

3. Millî marşlar, toplumların milletteşme ve bağımsızlaşma mücadeleleri sırasında ortaya çıkmıştır. İlk millî marş olan ve "Tanrı Kralı korusun" diye başlayan İngiliz Millî Marşı (1749) İngilizlerin Fransızlarla savaşı nedeniyle İngiliz yurtseverliğinin ürünüdür. Fransızların Millî Marşı olan Marseyyez (1792), Fransa'da savaşın devrimle birleştiği günlerin anısını taşır. Amerikan millî marşı da (1814) Amerikalıların İngilizlere karşı verdiği ikinci bağımsız savaşı sırasında yazılmıştır. Onun özgün adı "Çok Yıldızlı Bayrak"tır. Hemen bütün millî marşlar İstiklal Marşı'nda ifadesini bulan bağımsızlık ve yurtseverlik duygularını taşırlar. Örneğin Mısır Millî Marşı, "Memleketim, memleketim, memleketim. Sevgim ve kalbim senin içindir" diye başlar.

4. Türklerde daha önce geleneksel olarak söylenen Cezayir Marşı, İkinci Meşrutiyet'ten sonra bestelenen "Neşidei Zafer Marşı" ya da padişah adına bir yabancıya bestelettirilen "Sultan Mecit Marşı" gibi marşları vardı ancak bunların hiç biri İstiklal Marşı'nın yarattığı heyecanı yaratamadı ve millete mal olamadı.

5. İstiklal Marşı, 1920 yılı yazında düzenli ordunun Yunan saldırısı ve isyancılar karşısında direniş gösterememesi üzerine onu cesaretlendirmek için yazılmıştır. "Kahraman

İSTİKLAL MARŞI VE MEHMET AKİF HAKKINDA VATAN TÜRKÜSÜ

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Çarşamba, 19 Mart 2014 08:28 -

Ordumuza” ithaf edilmesi ve “Korkma!” diye başlaması bu yüzdendir. Marş için sipariş ve yarışma 12 Mart 1921 tarihli Meclis kararıyla sonuçlanmıştır ki bu aynı zamanda düzenli ordunun kurulmaya başlandığı Birinci İnönü ve İkinci İnönü savaşları dönemidir.

6.Â Â Â Â Â Â Â İstiklal Marşı'nı Fransız ihtilalinin etkisinde olan ve Türk Kurtuluş Savaşı'nı Fransız ihtilaline benzeten subaylar, özellikle Genelkurmay Başkanı (daha sonra Batı Cephesi Komutanı) İsmet Bey tarafından düşünüldüğü ve marş yarışması için Maarif vekâleti'nin görevlendirildiği anlaşılmaktadır.

7.Â Â Â Â Â Â Â Marş'ın yarışmaya katılan güftelerin bir yana bırakılarak Mehmet Akif Ersoy'a Hamdullah Suphi tarafından bir mektupla sipariş edilmesi, savaş sırasında Ankara'da oluşan millî birlik ruhunun bir eseridir. İslamcı Mehmet Akif'i ve onun çıkardığı Sebilürreşat dergisini halkı millî direnişe ikna etmek, böylece Halife-Padişahın Kuvayı Milliye'ye karşı kullanmaya kalkıştığı İslamiyet'i onun elinden almak için Ankara'ya Mustafa Kemal Paşa çağırıştır. Marş yazımıyla ilgilenen İlk Maraif Vekili Rıza Nur ve yerine gelen Hamdullah Suphi ise Türkçüdür. Fakat o dönemde bütün yurtseverler birbirlerine muhtaçtır. İşgacilerle onların işbirlikçileri bir tarafta; İslamcısı, Türkçüsü, İttihatçısı, Komünisti bütün yurtseverler öte taraftadır. Â Türkiye Kurtuluş Savaşı'ndan sonra yabancı işgali görmediği için bu millî birlik ruhu bir daha oluşmamıştır. Fakat İstiklal Marşı, herkesin marşı olarak kalabilmiştir.

8.Â Â Â Â Â Â Â İstiklal Marşı, bunun seçimi için oluşturulmuş bir kurul varken, Bakan ve etkileyici bir hatip olan Hamdullah Suphi'nin tercihi ve çabasıyla Meclis'te kabul edilmiş, o sırada bu seçim usulü ve marşın sözleri bazı itirazlara neden olmuşsa da daha sonra bunun üzerinde durulmamıştır. Â

9.Â Â Â Â Â Â Â İstiklal Marşı, coşkun bir istiklal aşkını, vatan sevgisini, emperyalisit karşıtlığını ifade etmektedir. Mehmet Akif, Balkan Savaşı'ndan beri yazdığı manzumelerde ve camilerde verdiği vaazlarda bu duygularını dile getirmiş bulunuyordu. İstiklal Marşı onun duygularının toplamı ve doruğudur.

10.Â Â Â İstiklal Marşı'nda geçen “ırk” sözcüğü, bugünkü anlamda bir ırk değildir. Akif de zaten ırkçılığa, hatta milliyetçiliğe karşı olan bir yurtseverdir. Buradaki ırk sözcüğüÂ “Müslüman millet”Â karşılığı olarak kullanılmıştır. Öyle olmasaydı bile, böyle tarihi metinlerdeki bazı sözleri yadırgamak doğru olmazdı.

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Çarşamba, 19 Mart 2014 08:28 -

11.Â Â Â Marş için yapılan beste yarışması sonuçlanamamış, 1930'a kadar birkaç beste çalınmış fakat Zeki Öngör'ün Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın şefi olması nedeniyle bir genelge ile tek beste olarak kabul edilmiştir.

12.Â Â Â 1923'ten sonra kurulan yeni rejimin İslamcılığından ötürü Mehmet'le uzlaşması mümkün değildi. 1925'te Takriri Sükûn Kanunu'nun çıkmasından sonra yakın arkadaşı ve Sebilürreşat'ın mesul müdürü Eşref Edip, diğer gazetecilerle birlikte tutuklanmıştı. O da tutuklanmaktan çekinerek Mısır'a gitmiş ve 1936'ya kadar orada gönüllü bir sürgün hayatı yaşamıştır. Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından kendisinden istenen Kur'an çevirisini de tamamlamamıştır. Devlet cenazesine sahip çıkmamıştır!

13.Â Â Â 1924'ten sonra marşın Avrupa'yı kötilediği ve İçinde dini öğeler bulunduğu gerekçesiyle zaman zaman yeni bir marş yazılması yolunda girişimlerde bulunulmuş, marş hakkında tartışmalar yapılmıştır. Â Böyle yeni bir Marş, İstiklal Marşı'nın taşıdığı doğallığı ve coşkuyu yaratamazdı. Bu nedenle girişimler sonuçsuz kalmıştır.Â

14.Â Â Â Kabul edildiğinden beri geçen 93 yıl içinde marş için en yaygın tartışma, 1979'da ODTÜ'de bir grup öğrencinin marş söylenirken ayağa kalkmaması ve Enternasyonal'i söylemesi nedeniyle yaşanmıştır. Aynı günlerde Milli Selamet Partisinin Konya mitinginde mitingciler, Marş söylenirken oturarak protestoda bulunmuşlardır. Yukarıda kapağını gördüğünüz kitap, bu gelişmeler üzerine yazılan "Mehmet Akif ve İstiklal Marşı" adlı bir makaleyi (Türkiye Gerçeği, Ekim 1979) yeni araştırmalarla zenginleştirilerek 1984'te Öğretmen Dünyası tarafından olarak yayımlanmıştı. Kültür Bakanlığı tarafından iki kez basıldı. Son baskısı geçen yıl Etimesgut Belediyesi tarafından yapılarak Öğretmenler Günü'nde öğretmenlere armağan edildi.

15.Â Â Â İstiklal Marşı'na yapılan en büyükÂ kötülük, 1980 Askeri rejiminin onu cezaevlerinde tutuklulara zorla ezberletmesi ve ezberleyemeyenlere işkence yapmasıdır. Zaman zaman bir zorbalık ve istismar aracı olarak kullanılan Bayrak, Atatürk gibi kavramların başına gelen İstiklal Marşı'nın da başına gelmektedir. İstiklal Marşı, dışarıya bağımlılığın, sömürü,Â soygun zulüm rejiminin değil, millî bağımsızlığın yurt sevgisinin ve millî birliğin sembolü olabilir. Okuyanlarda ve dinleyenlerde bu duyguları yaratıyorsa yazılışındaki amacına uygunbir görev üstlenmiş olur.